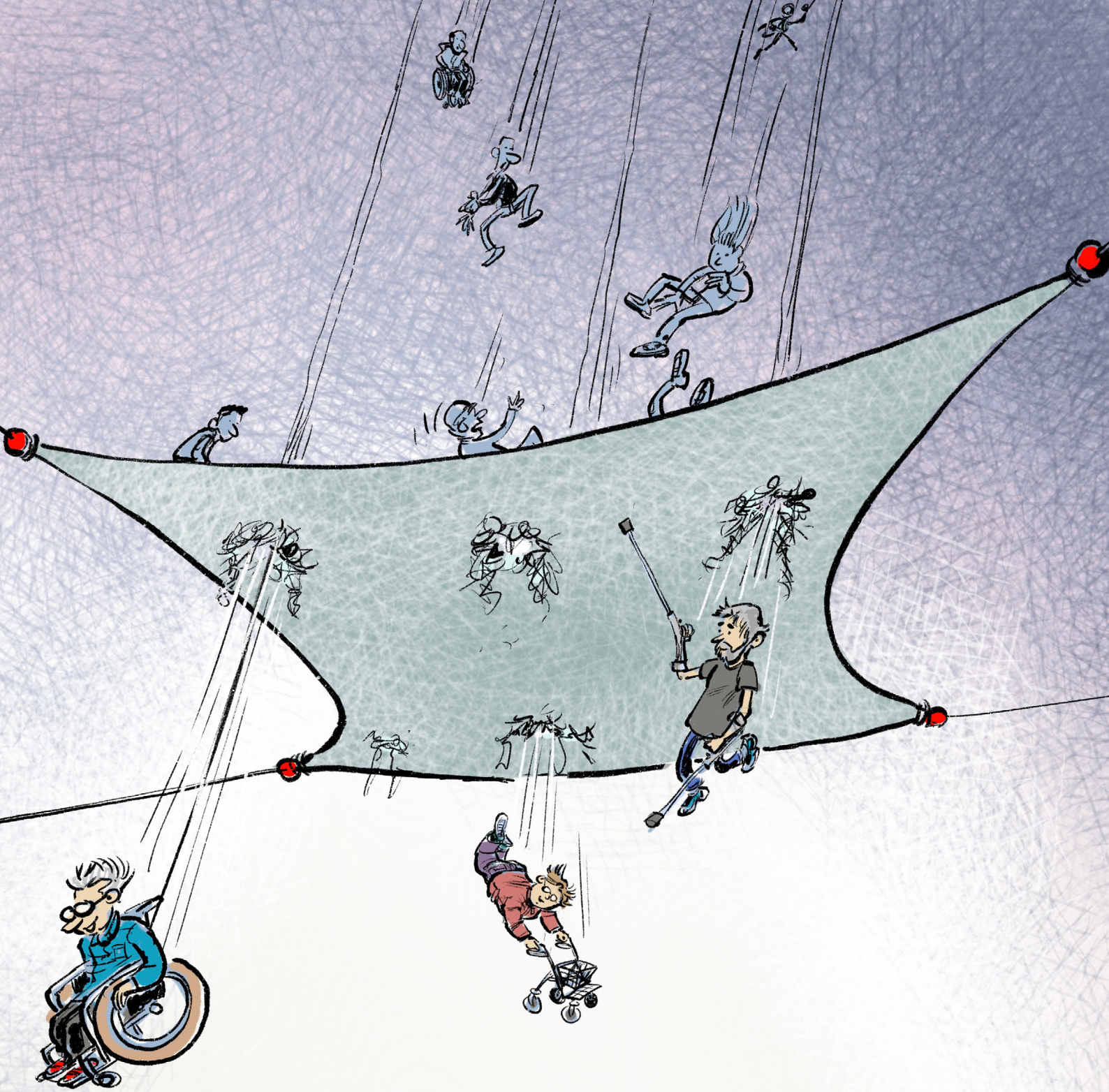

PASSEND VANGNET GEWENST

Hmwcartoons

Verhalen over gevangen zitten in het huidige sociale vangnet

FNV

FNV.NL

Deze pdf is interactief. Door de klikbare inhoudsopgave kom je direct op de pagina of het artikel van je keuze.
Via de 'home-button' keer je weer terug naar de inhoudsopgave. Je kan natuurlijk ook gebruik maken van de standaard interface van je pdf reader.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord 4
Oproep aan een nieuw kabinet 5

DEEL 1 VERHALEN VAN ERVARINGS-DESKUNDIGEN VANUIT DE DOELGROEPEN EN WAAR LOPEN ZE TEGENAAN NU 6
Geen WIA-uitkering door de 35% grens 7
Het verhaal van Anja 7
Arbeidsongeschikt en in de WIA beland 8
Het verhaal van John 8
Geen Wajong maar bijstand 8
Portret van Wendy 8
Verhalen van mensen met een arbeidsbeperking die in de bijstand (Participatiewet) zitten, maar helemaal niet meer kunnen participeren 9
Het verhaal van Francisca 9
Het verhaal van Rebecca 10
Het verhaal van Tjeerd 11
Het verhaal van Bettina 12
Het verhaal van Vera 13
Het verhaal van Marianne 14
Het verhaal van Lianne 15
Verhaal van Karin 16
Verhaal van Tineke 17
Verhaal van Nelly 17
Verhaal van Maria 18

DEEL 2 ONDERZOEKEN EN DESKUNDIGEN OVER PRAKTIJK VAN DE GROEPEN 20
SCP over mislukken van Participatiewet voor mensen met een arbeidsbeperking 21
Interview met zorgverlener 'Piet' 21
Participatiewet, zorgverzekeringswet en bijzondere bijstand 22
Bestaanszekerheid is belangrijk 22
Wat betekent een Wajong voor ouders? 24

DEEL 3 ALTERNATIEVE VOORSTELLEN 26
Inleiding 27
Wat wil de FNV met de -35% ondergrens in de WIA? 27
Mensen die ziek zijn geworden terwijl zij al in de bijstand zaten of in de bijstand zijn gekomen na de ziektewet 28

VOORWOORD

In Nederland is het sociale zekerheidssysteem in de hele breedte afgelopen decennia ingrijpend veranderd waarbij elke verandering gepaard ging met bezuinigingen. Wat overblijft, is een uitgekleed rigide stelsel dat uitgaat van onbetrouwbare gebruikers en regels en waarbij veel burgers het onderspit delven en in armoede zijn beland. De voedselbanken hebben het nog nooit zo druk gehad. De belastingdienst loopt vast in een poging om alle ellende van de slachtoffers van toeslagenaffaire op te lossen. En overal heerst wantrouwen tot in de hoogste Haagse kringen.

De werknemersverzekeringen zijn in de loop van de tijd geleidelijk en gestaag aangetast. De Wajong is alleen nog toegankelijk voor mensen die volledig arbeidsongeschikt zijn. Jongeren met forse beperkingen die voorheen in de Wajong terecht kwamen, komen nu in de bijstand. De drempel om voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering in de WIA in aanmerking te komen is verhoogd, waardoor veel mensen met een lager inkomen niet langer in aanmerking komen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering en na hun WW-periode (deels) in de bijstand belanden. De namen van de wetten spreken boekdoelen. De Wet op de arbeidsongeschiktheid werd de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen; 'een tijdelijk vangnet bij verlies aan inkomen'; arbeidsongeschikt werd gedeeltelijk arbeidsgeschikt. En de bijstandswet groeide en nam in omvang toe. Maar ook die wet ontkwam niet aan de drang tot hervorming. De bijstandswet werd via de Wet Werk en Bijstand de Participatiewet. Kerngedachte van de Participatiewet is dat iedereen geacht wordt zo snel mogelijk te gaan werken en een bijstandsuitkering je tijdelijk van inkomen voorziet. Dat geldt voor iedereen volgens de overheid voor iedereen, ook voor alle mensen met forse gezondheidsproblemen die als gevolg van het knijpen op de arbeidsongeschiktheidswetten aangewezen zijn op de bijstand. Een groot deel van hen is niet meer in staat zijn om te gaan werken. En een ander deel dat nog wel arbeidsvermogen heeft, komt nauwelijks aan de slag. Werkgevers staan niet te trappelen om mensen met een arbeidshandicap in dienst te nemen. Recent onderzoek van SCP toont aan dat het aantal werkgevers dat mensen met een arbeidsbeperking en die onder de banenafspraak vallen, in dienst heeft genomen, zo goed als niet is toegenomen.

De FNV trekt al jaren aan de bel over misstanden in de socialezekerheidswetten en in de uitvoering, vooral als het gaat over de Participatiewet. We zijn blij dat onze kritiek inmiddels breed gedragen wordt. Maar wat onderbelicht blijft in alle kritiek op de mislukte Participatiewet is het feit dat er veel mensen met een arbeidsbeperking gevangen zitten in de bijstand en daarmee samenhangend de inkomenskant. De overheid heeft de wet zo ingericht dat het alleen voor een zeer korte periode leefbaar is, want immers, iedereen moet toch werken! De wethouder van Tilburg die een maand van een bijstandsuitkering wilde leven, kwam al binnen die maand in grote problemen. Mensen met forse gezondheidsproblemen zijn nu permanent afhankelijk zijn van een te laag bijstandsinkomen.

De schrijnende verhalen van mensen met een beperking zijn niet nieuw, maar de FNV kan niet anders dan weer aan de bel trekken om aandacht voor hen te vragen. De FNV heeft eerder succesvol SyRI bestreden en heeft een rapport uitgebracht – Snelweg of Karrenspoor – over het mislukken van de Participatiewet. In december 2020 hebben we het boekje Boeten Zonder Schuld uitgebracht met verhalen van mensen in de bijstand die onterecht sancties opgelegd kregen en onterecht van fraude werden beticht in de bijstand. En nu brengen we een rapport met verhalen van mensen die aangewezen zijn op de Participatiewet, maar door forse permanente gezondheidsklachten uitzichtloos tot de AOW-leeftijd aangewezen zijn op een 'tijdelijk vangnet'. Het zijn opnieuw schrijnende verhalen en eenieder kan niet anders concluderen dat we dit toch echt zo niet willen in ons welvarende land.

Kitty Jong,
vicevoorzitter FNV

OPROEP AAN EEN NIEUW KABINET

Namens de makers van dit boekje en ondergetekenden vragen wij u om uw aandacht en zorg te richten op een grote groep Nederlanders met een chronische ziekte en/of arbeidsbeperking in een kwetsbare positie in de bijstand/Participatiewet. Hun financiële situatie en daarmee samenhangend hun gezondheid staan ernstig onder druk.

De bijstandswet, en de uitvoering daarvan, is er primair op gericht om mensen aan het werk te krijgen of te laten participeren. Voor de groep mensen met een arbeidsbeperking is er, als zij al in staat zijn om te werken, echter geen snelle weg naar regulier werk en daarmee naar een stabiele inkomenssituatie die bestaanszekerheid biedt. Zij kunnen te weinig uren werken, zij zijn vaker aangewezen op tijdelijk werk en vallen weer terug op bijstand. Gevolg daarvan is dat mensen niet zelfstandig hun leven kunnen opbouwen en altijd geconfronteerd worden met een regime dat ervan uitgaat dat je wel duurzaam zult uitstromen. Wij vinden het niet gepast om mensen, die door hun gezondheid niet of maar gedeeltelijk kunnen deelnemen, worden benaderd als mensen die kortdurend moeten terugvallen op bijstand.

Wij vragen u daarom uw aandacht te richten op deze grote groep mensen in een kwetsbare positie. Hun toekomst staat al jaren onder enorme druk.

Een toekomst op de arbeidsmarkt is er voor sommigen niet en ook de ondersteuning ontbreekt vaak. En dan is er nog een groep mensen die nooit meer beter zal worden of vooruit zal gaan qua ziekte of beperking. Voor hen is de bijstand geen tijdelijk vangnet maar een levenslange en uitzichtloze situatie. Samenwonen, sparen, een gift of erfenis ontvangen in de Participatiewet wordt bestraft. Wij vinden het niet gepast om mensen die door hun gezondheid niet of maar gedeeltelijk kunnen deelnemen worden behandeld als mensen die slechts kortdurend moeten terugvallen op bijstand. Wij zijn van mening dat mensen met een beperking recht hebben op ondersteuning en een fatsoenlijke vorm van bestaanszekerheid waarin extra kosten voor zorg worden meegenomen.

Het is voor deze groep mensen geen uitzondering om bankafschriften af te moeten geven, onaangekondigde bezoek van de sociale recherche te ontvangen of disproportionele sancties te krijgen. Van velen wordt verwacht dat zij, ondanks hun chronische beperking, solliciteren op functies die niet passen bij hun beperkingen, of dat zij met behoud van uitkering voor niets werken. Of vanwege een urenbeperking alsnog aangewezen zijn op een aanvullende uitkering vanuit de bijstand.

Wij willen wetgeving die uitgaat van erkenning voor hun levenslange beperking en ruimte om zich op persoonlijk, sociaal en financieel gebied te ontplooien. Zelfredzaamheid, wederzijds vertrouwen, een geschikt opleidings- en werkaanbod en een respectvolle bejegening zijn hierbij belangrijk onderdeel van een gezonde, inclusieve maatschappij.

Financiële ruimte en onafhankelijkheid dragen op directe wijze bij aan de gezondheid en intrinsieke stimulans. Het VN-verdrag is daar duidelijk over. Het huidige bijstandsregime is voor mensen met een arbeidsbeperking niet conform het VN verdrag: zij moeten kunnen sparen, kunnen erven, giften moeten niet verrekend worden.

FNV Wajonggroep
Concept Nederland
Wij Staan Op
Geen Dor Hout
SWOM
Feminist Against Ableism
Jeanette Chedda, Bij1 Delft
Noortje van Lith

DEEL 1

VERHALEN VAN ERVARINGS-DESKUNDIGEN VANUIT DE DOELGROEPEN EN WAAR LOPEN ZE TEGENAAN NU

In dit hoofdstuk willen we 3 groepen mensen aan het woord laten die met een arbeidsbeperking in de bijstand (Participatiewet) zitten.

Dat zijn;

1. Mensen die behoren tot de -35% WIA-groep. Zij zijn 'niet arbeidsongeschikt genoeg' voor de WIA en komen na de WW gerelateerde periode vaak in de bijstand terecht.
   Ook zijn er mensen die vanuit de WIA/WGA (35-80%) na de WW gerelateerde periode door het bestaansminimum zakken omdat zij bijvoorbeeld parttime hebben gewerkt voordat zij in de WIA kwamen. Een aanvulling vanuit het UWV is dan niet voldoende en mensen komen vaak alsnog voor een deel in de bijstand terecht.
2. Dan is er de grote groep die sinds de invoering van de Participatiewet niet langer recht heeft op Wajong (alleen nog voor volledig arbeidsongeschikte mensen die voor hun 27ste jaar zijn gediagnosticeerd) en die sinds 2015 ook in de bijstand terecht komt.
3. De mensen die ziek zijn geworden terwijl zij al in de bijstand zaten of in de bijstand zijn gekomen na de ziektewet.

Hun eigen verhalen vind je in dit hoofdstuk. Sommige namen zijn verzonnen om mensen te beschermen, maar allen bekend bij de FNV.

GEEN WIA-UITKERING DOOR DE 35% GRENS

HET VERHAAL VAN ANJA

Ik ben in 2018 in de Ziektewet beland door een onaangename situatie op het werk. Het advies van de bedrijfsarts wordt helaas niet nageleefd (andere directie en andere leidinggevende waardoor het werk klimaat veranderde en verhardde) en sindsdien was het voor mij niet meer haalbaar om fulltime te werken en werkte ik halve dagen.

Doordat de werkgever het advies niet opvolgde, kon ik mijn werk niet volhouden. Op advies van de bedrijfsarts heb ik een deskundigenoordeel aangevraagd bij het UWV. Het UWV beoordeelde dat de werkgever niet voldoende heeft gedaan aan re-integratie, maar de situatie veranderde niet. Werkgever blijft het mij moeilijk maken en weigert advies op te volgen.

Eind 2018 ben ik doorgestuurd naar een re-integratiebureau (ik had niet de mogelijkheid om te kiezen) en werkgever heeft altijd gezegd dat er intern geen andere mogelijkheid voor mij is. Begin 2020 word ik gekeurd, maar werkgever krijgt een loonsanctie omdat ze niet voldoende hadden gedaan aan re-integratie en zelfs het re-integratiebureau hadden gestopt.

Werkgever heeft toen traject re-integratiebureau weer gestart. Ik kreeg andere coach omdat mijn eerdere goede en fijne coach ontslag had genomen en er is een coach ontslagen omdat ze boventallig was. En ik merkte toen wel dat iedere coach mensen anders begeleidt en dat er andere regels worden gehanteerd, maar ook dat ze precies doen wat de werkgever wil en niet wat ik nodig heb om aan het werk te komen.

Het re-integratietraject ging ik ervaren als zeer onprettig, waar ik niet veel aan had. Juist in die periode heb je begeleiding nodig waar je je prettig bij voelt en niet waar de werkgever heel veel invloed op heeft. Iets wat ik niet wenselijk en prettig vind, vooral als de situatie met de werkgever zeer onaangenaam is.

Uiteindelijk, na dik 2,5 jaar, werd ik gekeurd en werd ik voor minder dan 35% afgekeurd. Dat is ook wat ik verwachtte, want ik kan nog werken, alleen heb ik een paar beperkingen. Maar ik kreeg van mijn werkgever geen kans. Wat mij wel opviel bij het gesprek met de arbeidsdeskundige van het UWV: dat ze 3 beroepen opnoemde die ik volgens haar

gegevens nog kan uitoefen. Daarbij noemde ze een beroep en juist in dat beroep was ik in het verleden uitgevallen waarna de keuring in het jaar 2000 ook gedeeltelijk was afgekeurd en waardoor ik toen der tijd recht had op een REA-uitkering.

Nu ben ik dus weer voor minder dan 35% afgekeurd en ik heb recht op 2 jaar WW. Daarna kom ik in de bijstand. Terwijl ik wel wilde werken, maar de werkgever dat onmogelijk maakte. Zelfs nadat er een loonsanctie was geweest.

Ik verwacht dat het heel moeilijk zal worden om weer een baan te vinden, omdat ik niet stressbestendig ben en de leeftijd speelt ook mee.

ARBEIDSONGESCHIKT EN IN DE WIA BELAND

HET VERHAAL VAN JOHN

Toen ik nog werkte, ben ik steeds minder gaan werken en werk gaan doen wat minder belastend was. Ik wilde graag aan het werk blijven, maar uiteindelijk kwam ik toch in de WIA terecht. Ik ben afgekeurd waardoor ik WIA (WGA 35-80%) ontvang. Mijn WIA komt onder het bijstandsniveau uit. Dit wordt door de gemeente aangevuld met een paar tientjes vanuit de bijstand.

Sinds ik afhankelijk ben van de WIA en de aanvulling door de gemeente, is het leven van mij en mijn vrouw een soort hel geworden. In het begin heb ik zelfs een rechtszaak moeten beginnen om mijn rechten te halen. Tijdens het eerste verhoor bij de gemeente (dit was na mijn eerste bezwaarschrift) werd ik door de toen dienstdoende ambtenaar in bijzijn van andere ambtenaren heel erg vernederd. De gemeente schikte de zaak uiteindelijk omdat ik in mijn recht stond. Daarna heb ik een aaneenschakeling van problemen gehad. Van bestuurlijke boete tot korting, en dat voor 4 tientjes per maand.

De Wet van de WIA is geheel anders dan die van de Participatiewet. Ik moet me aan die van de laatste houden, al kom ik nooit meer aan werk.

Ik ben onder dwang verplicht niet alleen mijn inkomsten te overleggen, maar al mijn uitgaven. Toen ik nog lid was van de FNV werd ik hierop aangesproken. Waarom ik lid was van de FNV? Ik maak altijd bezwaar tegen alles, dus ook tegen het tonen van uitgaven. Dit mogen ze namelijk niet vragen, maar het heeft ons veel problemen opgeleverd.

Ik heb vaak op het punt gestaan een eind te maken aan mijn leven hierdoor. Het is dat ik nu een andere klantmanager heb dat het iets beter gaat. Ik leef in constante spanning doordat ik me aan de regels van de Participatiewet moet houden, terwijl ik gewoon afgekeurd ben en dus ook helemaal niet meer kan werken. Als ik alleen onder de WIA zou vallen (en dus alleen onder het UWV), zou ik veel meer vrijheid hebben. Die heb ik nu niet. Ik ben nu gevangen in mijn eigen gemeente.

GEEN WAJONG MAAR BIJSTAND

PORTRET VAN WENDY

Na een jong leven vol struikelblokken, ziekte en misverstanden heeft Wendy de pech dat haar arbeidsbeperking pas in 2016 wordt herkend: ze heeft autisme. De officiële variant is PDD-NOS. Voor 2015 zou ze voor de Wajong in aanmerking gekomen zijn, maar nu valt ze onder de Participatiewet, de bijstand dus. Ze is 26 jaar jong, maar haar toekomst ziet er somber uit. Ze is financieel afhankelijk van haar partner en heeft geen kans op werk. Ze heeft door haar beperking geen diploma en fysiek gaat het steeds slechter. Haar dromen zijn verdwenen. Ze oriënteert zich nu op vrijwilligerswerk en hoopt ooit rust te krijgen op het gebied van inkomen.

Het ging voor het eerst mis op de basisschool. Ze werd gepest, de klas was groot en onrustig. In sommige vakken liep ze voor, bij andere achter. Maatschappelijk Werk zag wel dat ze anders was, maar kon er geen vinger achter krijgen.

Toen het gepest niet ophield, hebben haar ouders haar op een kleine dorpsschool in de buurt gedaan, waar ze met een schone lei begon. Die jaren waren goed. De klas was klein, haar 'anders zijn' werd geaccepteerd en ze kreeg schooladvies VMBO-theoretisch/HAVO. Ze koos voor de HAVO, een kleine school. Maar ook daar ging het mis: een grote klas met onrustige kinderen en ze werd weer gepest. Toen ze in de vierde klas zat, overleed haar vader. Haar cijfers gingen toen achteruit. Docenten hielpen niet, en ze heeft de HAVO niet kunnen afmaken. Daarna probeerde ze MBO maritiem officier.

Dat was haar droom van jongs af aan: naar zee, zoals haar vader. Ze houdt van techniek, ze houdt van water. Maar ook daar liep ze tegen dezelfde problemen op: te grote klas, te veel onrust, te stressvol, te veel gepest. Ze probeerde het na 2 jaar op een andere, kleinere zeevaartschool in Vlissingen, maar ook daar ging het mis. Ze vroeg om een onderzoek naar wat er met haar aan de hand was, want ze werd wanhopig door alle mislukkingen. Dat werd afgewezen. Toen een plotseling ontstane handblessure chronisch bleek, moest ze de opleiding staken. Teleurgesteld, zonder startkwalificatie en met geen enkel perspectief op de toekomst.

Toen op haar 21e de diagnose werd gesteld, was Wendy blij eindelijk te weten waardoor het kwam dat alles voortdurend misging. Ze hoopte op een passende regeling voor haar. Maar bij haar aanvraag voor een Wajong werd ze door het UWV afgewezen, want ze had wel een medische urenbeperking van 25 uur, maar ze kon best productiewerk doen volgens het UWV. Zo kwam ze in de bijstand en het doelgroepenregister. De gemeente regelde een baan van 26,5 uur in een technisch productiebedrijf, maar ze kreeg steeds meer fysieke aandoeningen. 'Dat bleek uiteindelijk veel te zwaar', zegt ze. 'Het was niet te doen, hoe graag ik ook wilde. Naast PDD-NOS heb ik ook chronische beperkingen zoals artrose, fibromyalgie (chronische pijn in spieren en bindweefsel) en vliegen mijn gewrichten om de haverklap uit de kom en er loopt nog een onderzoek naar mijn darmstelsel. Sinds een jaar zit ik in de Ziektewet. Mijn contract is inmiddels afgelopen.' Binnenkort loopt ze de kans dat ze weer terugvalt in de bijstand en dan heeft ze nauwelijks een inkomen.

Want, Wendy heeft gelukkig een partner. Iets ouder dan zij en met dezelfde beperking. Hierdoor heeft hij een Wajonguitkering en kans op een baan. Maar Wendy krijgt door de partnertoets van de bijstand geen of heel weinig inkomen. In hetzelfde huis worden 2 mensen met dezelfde beperking totaal verschillend behandeld, en Wendy blijft financieel afhankelijk.

VERHALEN VAN MENSEN MET EEN ARBEIDSBEPERKING DIE IN DE BIJSTAND (PARTICIPATIEWET) ZITTEN, MAAR HELEMAAL NIET MEER KUNNEN PARTICIPEREN

HET VERHAAL VAN FRANCISCA

Mijn naam is Francisca. Ik kreeg in augustus 2018 een zware hersenbloeding. Op het moment van de hersenbloeding ontving ik een bijstandsuitkering. Ik was juist van plan om aan de slag te gaan als zelfstandig ondernemer. Hier was ik de maanden voor de hersenbloeding druk mee. Ik keek er erg naar uit om volledig zelfstandig en financieel onafhankelijk te zijn.

Helaas stopte deze droom. Het bleek namelijk dat ik diverse beperkingen heb overgehouden aan de hersenbloeding. Ik heb 2 jaar keihard gestreden om weer enigszins zelfstandig te kunnen leven. Zelfstandigheid en zelfredzaamheid zijn een groot goed.

Ik kan en zal nooit meer zelfstandig kunnen leven. Ik ontvang in verschillende vormen hulp aan huis. Ik ben afhankelijk van deze hulp. Hoe dankbaar ik ook ben, er gaat geen dag voorbij dat ik niet terugverlang naar mijn zelfstandigheid. Het is moeilijk, maar ik heb 2 kinderen en moet door. Er is geen andere keuze dan sterk te zijn en een goed voorbeeld te geven.

Het acceptatieproces is iets wat ik en velen met mij heel moeilijk vinden. Je wilt graag meedoen, je wilt zo graag alles wat anderen kunnen. En je wilt zo graag gezond zijn en aan het werk gaan. Maar als dit echt niet meer gaat, vanwege ziekte en/of beperkingen zonder uitzicht op herstel of genezing, ben je gedoemd om voor altijd in de Participatiewet (bijstand) te blijven.

Ik kan mijn kinderen geen goede toekomst meer bieden en moet me houden aan alle regels en restricties van de Participatiewet.

Dit terwijl veel van mijn lotgenoten in de WIA of de Wajong dit niet hoeven te doen. Het is al zo'n strijd, om dagelijks te lijden aan ziekte en beperkingen. Het is oneerlijk dat er met 2 maten wordt gemeten. Het inleveren van bankafschriften wat er vanuit de Participatiewet gevraagd wordt, is een inbreuk op de privacy.

Het zou ook niet nodig moeten zijn dat zieke mensen op deze manier het recht op de uitkering moeten aantonen. Wat als de gemeente beslist dat je een fout hebt gemaakt en geen recht meer hebt op de uitkering? Dan kun je nergens anders aanspraak op maken en heb je geen inkomen meer. Eenmaal ziek in de bijstand, zonder zicht op herstel of genezing, kom je er niet meer uit.

Het inleveren van de bankafschriften is vanwege de aandoeningen van sommige mensen met een beperking ook niet haalbaar, het moet dan door een buitenstaander uitgeprint en ingeleverd worden. Zoveel mensen die je privégegevens zien en in handen krijgen terwijl je er niets aan kunt doen dat je ziek bent.

Een relatie aangaan is ook onmogelijk te noemen, want vanuit de Participatiewet vervalt dan de uitkering. Maar dit zou niet moeten gelden voor arbeidsongeschikten in de participatiewet. Je kunt dan nergens anders aanspraak op maken en kunt ook niet meer werken. In ieder geval niet genoeg uren om boven de bijstandsuitkering uit te komen.

Wanneer ik officieel ga samenwonen, vervalt mijn inkomen. Dit is niet het geval voor mensen met bijvoorbeeld een IVA-uitkering. En terwijl een persoon met een ziekte/arbeidsongeschiktheidsuitkering een erfenis mag ontvangen en spulletjes op verkoopsites mag verkopen om aan extra inkomen te komen. Een zieke met een bijstandsuitkering mag dit niet.

Hiermee is dus ook de enige mogelijkheid om een spaarpotje op te bouwen voor de kinderen, voor de studie, ook verkeken. De kinderen van zieken in de bijstand maken al een oneerlijke start. Ze moeten vaak vroegtijdig het huis verlaten aangezien het kindgebonden budget vervalt bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd. Alles bij elkaar genomen veroorzaakt dit een financieel gat dat oploopt tot honderden euro's per maand. Dit is nog buiten de kostendelersnorm om.

Een gat dat de kinderen moeten opvullen, waardoor sparen voor een toekomst er niet in zit. De kinderen die in veel gevallen mantelzorg verlenen (dit is bij mij ook het geval), moeten vroegtijdig het huis verlaten. Een financiële strop, maar ook qua zorg een situatie die veel problemen veroorzaakt. Het is een situatie waar je naast je ziekte niet in wilt zitten.

Dit moet anders. Mensen die echt ziek zijn en zich door de dag heen moeten slepen om te overleven, horen evenveel rechten te hebben als een ander in dezelfde medische situatie. De Participatiewet geeft veel stress en biedt een slecht vooruitzicht voor zieken en voor hun kinderen. Het moet mogelijk zijn om een erfenis te ontvangen of samen te wonen. Ook als je ziek bent en nooit meer beter wordt, heb je toch recht op iets wat lijkt op een menswaardig bestaan...

HET VERHAAL VAN REBECCA

Graag zou ik je willen vragen om te kijken waar chronisch zieken tegenaan lopen in de Bijstandswet. Helaas ben ik vanaf mijn 13e levensjaar al chronisch ziek. Nu ben ik 38 en het zal nooit beter worden. Ik heb al hele gevechten moeten voeren die allemaal niet ten goede kwamen van mijn gezondheid. Naar mijn mening is een bijstandsuitkering voor

mensen die tijdelijk geen werk kunnen vinden en weer naar werk op weg zijn. Zoals ik al aangaf, ik ben op mijn 13e chronisch ziek verklaard. Dit wilde ik echter nooit accepteren en ik ben aan het werk gegaan toen dit kon. Vanaf mijn 16e ben ik gaan werken. Eerst bijbaantjes naast mijn studie, wat voor mij al heel heftig was. Op het moment dat ik 18 ben geworden, heeft mijn moeder erop aangedrongen een woning te gaan zoeken voor mezelf aangezien zij gekort werd op haar uitkering en geen recht meer had op alle toeslagen.

Dit heb ik dan ook gedaan. Ik ben op mezelf gaan wonen, had fulltime werk tot mijn lichaam het begaf. Toen kwam ik in de WW, maar deze hield op en ik had geen andere keuze dan mij bij de gemeente Assen in te schrijven.

Ik heb vanaf mijn 20e een bijstandsuitkering ontvangen. Eerst volledig tot de gemeente aangaf dat ik aan het werk moest. Vele gesprekken gevoerd en een onafhankelijk bedrijf heeft een keuring gedaan om te kijken wat nog kon en wat niet meer. Hier bleek al gauw uit dat er weinig voor mij te doen was. Ik werd voor 70% afgekeurd. Voor de andere 30% moest ik aan het werk. Inmiddels ben ik voor 100% afgekeurd.

Ik kan je vertellen dat dat heel erg moeilijk is voor een jonge dame die er aan de buitenkant goed uitziet, maar vanbinnen verrot is. Ik zal kort toelichten tegen welke plichten ik als chronisch zieke bijstandsgerechtigde zonder zicht op verbetering aan loop en ik zou je willen vragen om goed te kijken wat er anders kan.

1. De maandelijkse plicht van het insturen van het formulier. Maar er komen geen veranderingen in de inkomsten en ik kan niet meer werken. Het is iedere maand hetzelfde en veranderingen zijn er niet.
2. De plichten waar je aan gehouden wordt: dus blijven solliciteren.
3. Je mag een partner hebben, wel mag je die alleen in de weekenden zien. Door de week niet.
4. Veranderingen van personeel bij de gemeente waardoor je iedere maand weer voor een uitdaging staat om alles goed uit te leggen.
5. De consulenten die niet goed ingewerkt worden of gewoon helemaal niet weten waarover ze praten en doen of je gewoon nog een kleuter bent.
6. De regeltjes die opgesteld zijn voor een kandidaat die wel weer aan het werk kan komen, maar voor jou als chronisch zieke niet kloppen.

Ik zou er dan ook voor willen strijden dat er voor de chronisch zieken die in de bijstand zitten een aparte wet kan komen.

Wij zijn ziek en niet in staat om te voldoen aan de regeltjes die bij werkzoekenden horen. Wij kunnen dat niet. Maar worden wel gestraft. Ik heb er niet om gevraagd om chronisch ziek te zijn. Het liefst ga ik ook weer werken, maar ik kan het gewoon niet. Kijk alsjeblieft naar de mogelijkheden en een wetsaanpassing.

HET VERHAAL VAN TJEERD

Ik werd ziek tijdens mijn rechtenstudie. Van 1996 - 2000 studeerde ik Strafrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen, had een bijbaan bij Holland Casino en een vaste relatie. Die vaste relatie bleek alleen niet zo eerlijk te zijn achteraf, want ik werd steeds vermoeider en steeds zieker. Tamelijk bizar, want de oorzaak was maar niet duidelijk. Ik dacht eerst dat het psychisch was, want van hele goede cijfers ging het in mijn laatste jaar naar mij niet eens meer ergens op kunnen concentreren.

Pas in 2005 kwam aan het licht wat er echt aan de hand was door een doortastende arts die een batterij van testen deed. Ik was ziek en als extra verrassing kreeg ik direct een aidsdiagnose. Helaas werkt het zo dat als je ziek wordt tijdens een universitaire studie, dan je de bijstand wacht en daar zit ik nu dus ook al decennia in. Niet passend en ook een gevoel van onrecht. Mijn gezondheid herstelde in zo verre dat ik niet langer acuut dreigde dood te gaan, maar voor de rest was het een zee aan bijwerkingen en trauma's. Ik verhuisde in 2006 vanuit Groningen naar Amsterdam. In Groningen was ik niet langer Tjeerd, maar aids. En zoals je begrijpt, wilde ik gezien worden als een persoon en niet als een lopende ziekte.

Ik ging in Amsterdam samenwonen met een lotgenoot. Ook ziek, maar samen hadden we het gezellig en alles leek weer de goede kant op te gaan totdat deze man in een opwelling van depressie besloot een eind te maken aan zijn leven.

Sindsdien probeer ik mij door het leven te slaan zo goed en zo kwaad als dat maar gaat. Chronische vermoeidheid en een zee aan medische klachten zoals een voorstadium van kanker (ontstaan door lage weerstand in mijn aidsperiode) zorgen er geregeld voor dat ik mij depressief en neerslachtig voel.

Een bijstandsuitkering slaat in mijn geval natuurlijk als een tang op een varken en daar kwam de gemeente Amsterdam ook achter toen ik een rechtszaak tegen hun aanspande over de niet kloppende langdurigheidstoeslag. De gemeentelijke verordening werd buiten werking gesteld en alle minima kregen uiteindelijk weer een langdurigheidstoeslag.

Tegenwoordig zie je weinig mensen meer met aids. Gelukkig ook maar, want ik geef het geen fijne recensie. Vervelend is wel dat veel mensen het verschil niet weten tussen aids en hiv, en daarom snel denken het wel mee valt. Dat zorgt ervoor dat je steeds dingen moet uitleggen los van het feit dat je door de bijstand eigenlijk al buiten heel veel regelingen valt.

Een pensioen heb ik bijvoorbeeld niet, maar wel een onterechte studieschuld doordat ik mijn opleiding niet af kon maken. Ik zou zo door kunnen gaan, maar ik vermoed dat het beeld wel helder is.

Alleen al de stress die ik krijg van continu moeten schipperen, een slecht huis maar ja betaalbaar, dat maar even niet doen want geen geld. De tandarts: nou met mijn verleden als aidspatiënt loop je daar tegen hoge kosten aan en bijzondere bijstand ervoor regelen is niet te doen. Dan moet het levensbedreigend zijn aldus de wettelijke regelingen. Continue stress doordat je en ziek bent en ook je hoofd boven water moet houden. Ik moet mijzelf vaak door zwarte perioden heen trekken, want dan denk ik eigenlijk waarom doe ik dat nog en peins dan over zelfmoord. Vrienden en kennissen trekken mij er dan weer doorheen.

Instanties doen eigenlijk weinig tot niets voor mij, ja medeleven betuigen, maar iets concreets? Nee, helaas niet.

HET VERHAAL VAN BETTINA

ik voel mij gegijzeld in de bijstand

Sinds januari dit jaar mag ik mij officieel ex-kankerpatiënt noemen. In 2013 werd er darmkanker en longkanker bij mij gediagnosticeerd. Dan stort je wereld letterlijk in...

Als de ziekenhuismolen dan gaat lopen, heb je letterlijk géén tijd en energie meer voor andere zaken. Ik was in de bijstand terechtgekomen na mijn scheiding. Toen ik kanker bleek te hebben, zat ik in de bijstand. Ik kon dus niet meer solliciteren en heb mij ziekgemeld met de reden waarom. Ik kon tenslotte niet meer aan mijn sollicitatieplicht voldoen. Na de operatie van mijn darmen, moest ik 6 tot 8 weken revalideren.

Na amper 3 weken kreeg ik een 'uitnodiging' die eigenlijk geen uitnodiging is, maar meer een verplichting. Want bij niet verschijnen kan je gekort worden op jouw uitkering. Altijd fijn de 'uitnodigingen' van de Sociale Dienst.

Bang dat als ik niet ging ook nog gezeur daarover te krijgen, ben ik gegaan. Kon amper lopen en zag nog lijkbleek. Ik moest naar een consulent die mij naar werk zou begeleiden.

De man schrok zo erg van mijn verschijning, dat hij meteen vroeg wat er met mij aan de hand was. Toen ik vertelde dat ik amper 3 weken geleden geopereerd was en waarom, begon hij te vloeken...

Deze man werkt dus niet bij de Sociale Dienst, maar is ingehuurd via een extern bureau voor werkbegeleiding. De man vroeg waarom ik in hemelsnaam was gekomen en niet had afgebeld? Ik legde hem de 'uitnodiging' voor en vertelde hem dat daar in de brief geen ruimte voor gegeven werd. En ik had al zoveel aan mijn hoofd, dat ik daar geen gezeur over wilde.

Deze man heeft mij ontzettend geholpen. Zorgde dat ik nog een toeslag kreeg waarvan ik niet wist dat die bestond en stuurde mij naar huis, met excuus. De man vertelde mij zich beschaamd te voelen. Door de situatie waarin hij door de bijstandsinstantie waar hij voor werkte in terecht was gekomen. Hij was duidelijk heel boos, maar niet op mij...

Vlak voor mijn longoperatie moest ik weer komen. Deze keer op 'uitnodiging' van een consulente die ging kijken hoeveel werkdruk ik aan zou kunnen. Het bleek een 'uitnodiging' voor meerdere mensen tegelijk. Ik werd aan een tafel geplaatst met 5 andere personen.

De consulente nam plaats en vroeg een vrouw naar haar naam en vroeg of zij wilde uitleggen waarom zij nog geen werk had en wat haar plannen waren om aan werk te komen. De vrouw begon te vertellen wat zij allemaal mankeerde en ik dacht: maar beste mensen, dit gaat ons helemaal niets aan! Ik wil de medische geschiedenis van deze vrouw niet weten en ik wilde al helemaal niet dat deze vreemde mensen de mijne zouden horen!

Ik heb de consulente gezegd dat ik hier op deze manier niet aan wilde meewerken. Dat dit privézaken zijn. Niet bedoeld voor mensen die dat niet aangaat. En ik ga mijn medische gegevens niet op tafel leggen voor mensen die hier niets mee te maken hebben. Dus of je stopt hier en anders ga ik nu naar huis, zei ik tegen de consulente.

De vrouw vroeg mijn naam. Die gaf ik en ze vertelde even te gaan overleggen. Toen zij terug kwam werd ik naar een andere kamer gebracht. Na een uur kwam ze terug. Zij wilde weten wat er met mij aan de hand was. Ik heb haar mijn diagnose verteld en dat ik een operatie achter de rug had en dat ik binnen een maand de tweede zou krijgen. Toen mocht ik naar huis. Tot de volgende oproep. Wat er met de andere mensen aan tafel is gebeurd weet ik niet, maar vond het een absurde situatie!

Sindsdien moet ik elk jaar komen en 3 maanden bankafschriften laten zien. Omdat ik dat niet meer per post krijg maar digitaal, moet ik mijn bankpas meenemen en inloggen en kijkt de contactpersoon 3 maanden afschriften na. Een vreselijke vernedering, en inbreuk op mijn privacy.

Afgelopen jaar heb ik voor het eerst géén controle gehad. Misschien door corona? Ik kan niet meer werken door de gevolgen die mijn ziekte hebben achter gelaten. Daar valt mee te leven, dat leer ik steeds beter.

Maar werken zit er gewoon niet meer in. Ik heb nu ook sinds 6 jaar huishoudelijke hulp 3.5 uur per week. Ook omdat ik dat zelf niet meer kan of mag.

Ik ben nu 64 jaar en ben aan het aftellen voor mijn AOW. Zodra ik van de Sociale Dienst af ben, gaat mijn vlag uit. Alle strenge regels die bij een uitkering horen, zouden niet moeten mogen voor mensen die echt niet meer kunnen werken. Met alles wat ik ondertussen heb meegemaakt, kan ik een boek schrijven over de onmenselijke behandeling van de bijstandsgerechtigde.

HET VERHAAL VAN VERA

Ik richt mijn brief tot jou! De Participatiewet! Bedoeld om mensen aan het werk te krijgen. Ik ben sinds 1991 werkeloos. Tussendoor opleidingen gevolgd, om aan de slag te kunnen.

Maar helaas werkte mijn lichaam niet mee. In 1997 werd ik ziek, in 1999 zware depressie, in 2005 diabetes, in 2007 2 infarcten. Daarna alleen maar achteruitgegaan. Versleten knieën, diabetes type 2, darmproblemen, verstopte aders, zowel naar mijn hart als mijn organen. Chronische pijn en vermoeidheid. Ooit getracht Wajong aan te vragen, ging niet.

Ik ben nu 54 jaar, gezien mijn gezondheid zie ik me niet meer werken. Mijn dochter is mantelzorger, helpt mij met douchen en aankleden. De bijstand is voor tijdelijke opvang. Maar hoelang is tijdelijk? Zit er al 30 jaar in.

Door de strenge regels in de bijstand, voel ik mij net een crimineel. Alles moet opgegeven worden: de geschenken, inkomsten uit verkoop van je eigen spullen, noem maar op. Een paar centjes extra? Dan word je gekort. Je hele hebben en houden moet worden doorgelicht. Groot wantrouwen bij gemeenten.

Ik vind dat chronisch zieken niet in de bijstand horen. Bij de meesten zit er geen verbetering in en nog steeds in de bijstand. Dit moet veranderen! Ik hoop dat de Tweede Kamer de Participatiewet eens goed onder de loep neemt. En kijkt naar de personen die chronisch ziek zijn. Er moet gewoon een ander soort uitkering komen.

HET VERHAAL VAN MARIANNE

Ik ben inmiddels 36 en ziek (ME) sinds mijn 17e. Ik heb ondanks mijn ziekte altijd gewerkt. Ik kreeg altijd oproepcontracten en had hierdoor zelfs 4 baantjes tegelijkertijd. Ik ben alsmaar doorgegaan, tot mijn lijf er echt mee stopte. Ik kon niet meer verder.

In 2014 heb ik een gedeeltelijke bijstandsuitkering aangevraagd. Ik had hiernaast nog 2 kleine baantjes: 1 als oproepkracht en 1 als thuishulp voor 2 ochtenden in de week. Waarbij ik mijn eigen huis inmiddels totaal had verwaarloosd omdat ik na werk zelfs te moe was om eten te maken voor mezelf. Laat staan mijn eigen huis schoon te maken. Ook al werkte ik gemiddeld maximaal 9 uur per week.

Toen ik echt niet meer kon, heb ik mij ziekgemeld en ik kwam uiteindelijk in de bijstand terecht. Ik ben blij met dit als vangnet, maar het voelt niet als de juiste plek voor mij, vanwege mijn ziekte.

Toen ik moest verhuizen naar een andere gemeente, omdat ik mijn oude portiekwoning niet meer in/uit kwam vanwege de trap en mijn ziekte, moest ik opnieuw de uitkering aanvragen. Natuurlijk moest ik mij weer verantwoorden, uitleggen welke beperkingen ik had, en het hele verhaal van vooraf aan vertellen.

Het blijft heel naar dat je zulke gevoelige informatie moet delen met mensen van de gemeente. Ik voel me toch altijd een profiteur. Ik ben zelfs eens een uitkeringstrekker genoemd door een medewerker. Telkens als ik een andere coach krijg, moet ik weer mijn verhaal doen.

Ondanks dat ik geen vooruitzicht heb op beterschap, moet ik toch nog gekeurd worden. De laatste keuring was in oktober 2019. Toen moest ik naar 2 verschillende artsen. Ik had het vooral met de keuringsarts erg getroffen, omdat deze precies wist wat mijn ziekte ME inhield. Ik kreeg van hem zelfs complimenten dat ik zo goed mogelijk met mijn beperkingen om ga.

Ik heb vrijstelling voor 2 jaar gekregen. Dat was natuurlijk een enorme opluchting! Wel moest ik vrijwilligerswerk gaan doen. Omdat ik zo beperkt ben, is er geen passend vrijwilligerswerk voor mij. Ik redigeer nu wel af en toe op mijn eigen tempo thuis columns voor een patiëntenblad. Dit is heel weinig werk, maar wel het maximale wat ik op dit moment aan kan.

Al ben ik wel bang voor de brief die ongetwijfeld over een paar maanden komt, dat ik opnieuw gekeurd moet worden. Terwijl er helaas niks is veranderd (in ieder geval niet in positieve zin). Elke brief van de gemeente bezorgt me weer angst en stress. Toch altijd weer bang dat ik opnieuw gekeurd moet worden of iets anders als een cursus of iets dergelijks moet gaan doen.

Het ergste aan ziek in de bijstand zitten, vind ik de behandeling door sommige medewerkers. Ik voel mij soms een crimineel. Of ik niks waard ben, omdat ik in de bijstand zit. En telkens je ziel en zaligheid bloot leggen als je gekeurd moet worden of uit moet leggen waarom je niet kan werken. Niks mogen ontvangen, geen boodschappen of een extraatje, alles moeten opgeven, niet mogen samenwonen etc.

Er zou verschil moeten komen tussen mensen die de bijstand als tijdelijk opvangnet hebben, en mensen zoals ik (en velen anderen!) die wegens ziekte in de bijstand zitten en geen uitzicht hebben op verbetering. Minder strenge regels. Minder vaak keuringen als blijkt dat de ziekte niet meer verbetert.

Mijn zorg voor de toekomst is dat alles blijft zoals het nu is, of nog erger wordt qua regels. Elke keer die keuringen bezorgen mij zoveel stress! Ik word helaas niet meer beter. Ik zou natuurlijk dolgraag eens willen samenwonen of zelfs trouwen, ook al heb ik op dit moment nog geen partner. Natuurlijk kan dit wel, maar samen doen met een inkomen is gewoon erg zwaar.

Ook ben ik bang voor het moment dat een, of beide, van mijn ouders komt te overlijden. Dit duurt hopelijk nog héél lang. Maar stel dat ik een erfenis krijg, dan kan ik daar in principe weinig mee doen omdat ik dit moet gebruiken voor de normale dingen zoals huur, verzekeringen en boodschappen.

Ik zou er alles voor over hebben om uit de bijstand te komen! Mij weer wat vrijer te kunnen voelen, zonder beperkende en benauwende regels. En vooral niet meer de vernederende keuringen waarbij je zowat je hele privéleven moet vertellen.

HET VERHAAL VAN LIANNE

Een gezond mens heeft 1000 wensen. Een ziek persoon maar 1.

Ik ben 27 jaar en ben 4 jaar geleden in de Participatiewet terechtgekomen. Sinds mijn 6e lijd ik aan een zeldzame auto-immuunziekte, die de linkerhelft van mijn gezicht en mijn zenuwstelsel volledig heeft aangetast. Ik kreeg hiervoor op jonge leeftijd chemo- en prednisonkuren om de ziekte stop te zetten. Door deze ziekte kreeg ik uiteindelijk een verminkt gezicht waarvoor ik talloze operaties heb moeten ondergaan om deze zo goed mogelijk te herstellen.

Pas vanaf mijn puberteit kreeg ik meer pijn en begonnen de diagnoses zich te stapelen. Een studie volgen zoals mijn vrienden lukte niet en ik moest afhaken vanwege de operaties en behandelingen. Ik werd destijds niet geholpen aan een Wajong-uitkering. Het UWV en de gemeente ontmoedigden mij om de uitkering aan te vragen om een teleurstelling te voorkomen.

Ik probeerde in plaats daarvan te gaan werken bij de Belastingdienst en liep tegen steeds meer lichamelijke problemen aan. Ik moest mijzelf uiteindelijk bijna elke dag injecteren om te kunnen functioneren. Ook werken op dat niveau zat er voor mij helaas niet in. Na talloze behandelingen en medicijnen besloot ik een jaar lang te revalideren om te leren omgaan met mijn stapelende diagnoses en behandelingen. Hierna startte ik opnieuw een studie die meer bij mijn beperkingen zou passen, om mijzelf te verzekeren van een onafhankelijke toekomst. Tijdens mijn studie waren er geen mogelijkheden dit op afstand te volgen, of het onderwijs aan te passen. Om mijn studie en treinreizen naar mijn ouders en specialisten te kunnen bekostigen, nam ik een bijbaan waar ik met plezier heen ging, maar wat enorm veel moeite kostte.

Helaas duurde het niet lang tot mijn gezondheid weer verslechterde en de medicaties en behandelingen niet meer werkten en ik weer overging tot prednisonkuren en een lichte chemokuur. Ik kreeg WMO-ondersteuning, maar ook zij ontmoedigde mij om alsnog de Wajong aan te vragen vanwege mijn werkverleden. Ondanks dat mijn gezondheid verslechterde.

Ik stopte met school en werd afhankelijk van een bijstandsuitkering naast mijn bijbaan, wat elke maand een onoverzichtelijke verassing was met verrekeningen. Om mijn gezondheid op de rit te krijgen verhuisde ik terug dichtbij mijn ouders zodat zij mij konden ondersteunen en ik startte na 3 jaar te hebben gewacht met een medische trial. In goed overleg met mijn consulent stopte ik volledig met werken om mij te focussen op het leren leven met mijn aandoeningen en PTSS.

Pas vorig jaar kwam ik erachter dat ik ook een hormonale aandoening heb ontwikkeld door de kuren en behandelingen. Hierdoor gaat veel geld op aan maandverband en eten om op gewicht te blijven. Ik heb nu 6 aandoeningen en ben

wekelijks in contact met mijn specialisten die allen buiten mijn woonplaats zijn. Er staan mij nog veel ritten, behandelingen en operaties te wachten.

De bijzondere bijstand stopte vorig jaar met financiële hulp voor ritten van en naar het ziekenhuis. Nu moet ik de reiskosten weer voorschieten, of mijn ouders van hun werkplek halen. Ik betaal daarnaast ongeveer € 200 per maand aan zorgpremie en eigen risico omdat ik mij voor sommige van mijn aandoeningen aanvullend moet verzekeren. Mijn zeldzame auto-immuun ziekte staat niet op lijst van Borst waardoor de fysio soms buiten mijn budget ligt.

Tot 2 jaar geleden bood de gemeente een zorgpolis aan. Inmiddels is deze ingetrokken en is het eigen risico nu voor de helft verzekerd. Hoe kan ik een crowdfunding starten of sparen voor een medische behandeling in het buitenland?

Vorig jaar toen mijn koelkast kapotging, kon de gemeente mij niet helpen. Urenlang heb ik gebeld met de gemeente voor een oplossing. Mijn injecties moeten namelijk bewaard worden in bepaalde temperatuursomstandigheden. Een gift aannemen in de bijstand is niet altijd toegestaan en wordt achteraf goed of afgekeurd. Op een andere manier iets aannemen zou gezien worden als fraude. Dit was een traumatische periode voor mij omdat mijn gezondheid snel achteruit ging. Ik spoot een tijd vergane injecties en woog nog maar 47 kilo toen ik eindelijk het geld bij elkaar had gespaard voor een koelkast.

Als ziek persoon heb je de wens om beter te worden. Helaas is dit voor velen, die onterecht in de Participatiewet zijn gekomen, niet mogelijk. Ik word niet meer beter en moet een manier vinden om mijn hoofd boven water te houden met meerdere chronische aandoeningen binnen een oneerlijk systeem. En tegelijk een manier vinden om mijzelf te leren kennen buiten mijn rol om al patiënt en eigen verpleegkundige. Er is nu geen mogelijkheid om te ontplooien als mens binnen deze wet.

Daarom heb ik de wens dat de Participatiewet aangepast wordt zodat ik mij in de toekomst verder kan ontplooien, eerlijke kansen geboden krijg en meer financiële ruimte heb om mijn lichaam zo sterk mogelijk te houden.

Er wordt verwacht dat ik zo onafhankelijk mogelijk leef met steeds minder middelen en meer beperkingen. Ik hoor niet thuis in de bijstand. Ik zou zo graag de ruimte willen krijgen om zo gezond mogelijk te leven en dan andere mensen in een soortgelijke positie willen helpen.

Daarom moet er een nieuwe vorm van uitkering bedacht worden waarbij de beperkingen worden losgelaten voor mensen met een chronische arbeidsbeperking en werken weer gaat lonen, zodat iemands gezondheid nóóít meer op het spel gezet wordt.

VERHAAL VAN KARIN

Ik ben blij dat de bijstand bestaat, maar realiseer me wel steeds meer dat ik niet in de bijstand hoor. Via de Ziektewet belandde ik in de WW. Ik werd aangemoedigd voor mezelf te beginnen en dat heb ik gedaan. Een bedrijf gestart, nog een opleiding gevolgd. En net toen alles begon te lopen werd ik ziek.

Ik kreeg de diagnose Pseudotumor Cerebri. Ik moest na een paar intensieve maanden geopereerd worden en kreeg een hersendrain. De jaren daarna hielp die drain erger voorkomen, maar qua gezondheid hield ik klachten. Ik bleef wel werken, maar kon minder aan en was genoodzaakt aanvullende bijstand aan te vragen. Zo hield ik het vol.

Helaas kreeg ik 2 jaar geleden door die drain een ernstige hersenontsteking en als gevolg daarvan ernstige longembolieën. Mijn gezondheid kreeg een enorme klap. Flinke hersenschade, longproblemen, slechte nierfunctie.

Mijn bedrijf lag stil. Ook omdat mijn omgeving mij te kwetsbaar vond om mee te werken. Net toen ik weer wat opkrabbelde kwam corona. En (om mij te beschermen) weer bleven mijn opdrachten uit. Aanvullende bijstand werd volledige bijstand. Gelukkig zonder sollicitatieplicht. In eerste instantie nog met 1 kind thuis, waardoor ik gekort werd. Nu alleenwonend. Maar wel constant het gevoel hebben dat ik 'voorzichtig' moet zijn. Helemaal wanneer je dan verhalen hoort over controles.

Mijn moeder overleed afgelopen jaar, mijn vader is ernstig ziek. Altijd hard gewerkt, zuinig geleefd zodat ze mij en mijn zus wat konden nalaten. Als mijn situatie blijft zoals hij nu is, moet ik straks leven van mijn erfenis en kan ik nog steeds niet (nadat ik na mijn scheiding alleen mijn 4 kinderen heb opgevoed en altijd op mijn centjes heb moeten letten) eens iets extra's doen.

Ik ben dolgelukkig in mijn huurappartementje, met bijstand, een oud autootje. Maar eens iets meer kunnen: uitgaan, uiteten, bios, schouwburg, grote beurt auto... wat zou dat fijn zijn. Misschien een korte vakantie? Ik heb zoveel moeite te accepteren dat ik, 56 jaar jong, al min of meer afgeschreven ben door allerlei gezondheidsproblemen. Wat zou het leven een stuk leuker worden wanneer ik het gevoel heb dat ik qua inkomsten op de juiste plek zit en me niet hoef te verantwoorden voor het feit dat ik bijstand ontvang.

VERHAAL VAN TINEKE

Ziek en in de bijstand, de stand van zaken op dit moment. Huilend opstaan en huilend naar bed.

Afgelopen maart werd mijn dochter, mijn jongste kind, 18 jaar. Ik heb altijd gezegd dat ik op deze dag de vlag uit zou hangen. Wat fijn, zelfstandigheid voor mijn dochter! De kinderalimentatie, een heel ruim bedrag, is eindelijk voor haar zelf en wordt niet meer verrekend met mijn bijstandsuitkering. Er is nu een gapend financieel gat van € 500 per maand.

Mijn bijstandsuitkering is niet waarvoor het is bedoeld. Een tijdelijke uitkering met uitzicht op werk. Helaas, door een ongeval in 1990, lukt het niet meer om te werken. Ik kan geen aanspraak maken op een arbeidsongeschiktheids-uitkering of een andere ziekte-uitkering. Hoop al jaren dat dat alsnog mogelijk is.
In de bijstand is voor chronisch ziek zijn geen plaats. Voor een gezond persoon in de bijstand zijn de regels er tijdelijk, er is vooruitzicht op een beter bestaan. Voor ernstig of chronisch zieken in de bijstand zijn de strenge regels en restricties tot aan het pensioen.

Zo kan ik op dit moment geen financiële ondersteuning van mijn familie krijgen. Immers alle inkomsten worden weer ingehouden van de uitkering. Geen ondersteuning betekent voor mij ook de Voedselbank tot aan mijn pensioen? Weinig tot niets extra's om het leven wat makkelijker en aangenamer te maken? Het lijkt wel een straf!

Alle kinderalimentatie is alle jaren verrekend met de bijstand, de kostendelersnorm is in zicht, gedoe met een erfenis wanneer het zover mocht komen. Alles verantwoorden, niets kunnen opbouwen en nalaten. En er zélfs niet van kunnen genieten omdat iets teveel vermogen ook weer ingeleverd moet worden. Voor iemand met bijvoorbeeld een IVA-uitkering is financiële hulp krijgen wél mogelijk en zijn genoemde beperkingen er niet. Terwijl de ziekte/aandoening gelijk kan zijn.

Chronisch ziek zijn is al zwaar genoeg, ik heb hier niet voor gekozen. De bijstand is tijdelijk, voor mensen die kunnen werken. Chronisch ziek zijn is voor altijd en vraagt om een andere uitkering. Een uitkering tot, misschien en helaas, het pensioen, maar dan wel menswaardiger.

VERHAAL VAN NELLY

Sinds 2013 ben ik uitkeringsgerechtigde zoals dat zo mooi heet. Dit vanwege fors toegenomen klachten door de chronische spier/stofwisselingsziekte. Ik heb 20 jaar een eigen praktijk gehad. De arbeidsongeschiktheidsverzekering was voor mij onbetaalbaar, dus met een dubbel gevoel maakte ik gebruik van het vangnet: de bijstand. Ja dubbel gevoel, omdat ik blij was dat er een vangnet was. Maar dit nam de pijn en verdriet niet weg, dat ik niet meer kon werken.

Nu 8 jaar later is er het besef van gevangen zitten in een uitkeringsvorm die me niet past. Nee, ik kom niet meer aan het werk. Er rust een stigma op deze uitkering, wat zeker niet meewerkt aan acceptatie en erkenning van mijn ziekte.

Steeds is er de stress. Wat hangt me boven het hoofd? Omdat het me wel duidelijk is dat je het kind van de rekening bent wanneer je van de bijstand leeft. Zoals bij de rigoureuze verandering in 2015 naar de Participatiewet. De regels van deze Participatiewet hebben het leven met een chronische ziekte onnodig zwaar gemaakt.

Natuurlijk snap ik dat het doel is om zoveel mogelijk mensen naar een betaalde baan te begeleiden. Daarvoor zijn er strenge regels om de druk op te voeren. Maar wat kan ik ermee? Niets, ik heb het daardoor onnodig zwaar. Ik heb het gevoel gestraft te worden omdat ik ziek ben.

Het huilen staat me nader wanneer ik bedenk dat deze coronacrisis ongetwijfeld opgevolgd wordt door een economische crisis, wanneer ik onze minister-president hoor zeggen dat hij niet snapt waarom mensen met een uitkering vakantiegeld krijgen.

Ik heb angst om niet meer rond te komen na de volgende bezuinigingsronde. Als nu al wordt aangekondigd dat mensen met een uitkering niet meegaan bij de verhoging van het minimumloon behalve mensen die WIA ontvangen, terwijl alles wel duurder wordt.

Ik ben geen derderangsburger die gekort kan worden om de begroting kloppend te krijgen. Die gestigmatiseerd kan worden omdat ik niet meer kan werken. Voor mij is maar één conclusie mogelijk: wij arbeidsongeschikte medemensen horen niet thuis in de Participatiewet.

VERHAAL VAN MARIA

In 1997 heb ik mijn eigen bedrijfje opgezet. Toen mijn dochters geboren zijn, heb ik dat parttime gedaan. En na mijn scheiding wilde ik dat weer fulltime oppakken zodat ik in mijn eigen onderhoud kon voorzien.
Helaas moest ik in 2012 noodgedwongen stoppen vanwege mijn gezondheid. Ik heb reuma en kon het werk niet meer uitvoeren. Ik heb toen een uitkering bij de gemeente aangevraagd. Er werd mij direct verteld dat ik ander werk moest zoeken, en ik moest meewerken aan re-integratie projecten. Twee jaar lang heb ik niks van de gemeente gehoord, geen enkele reactie. Als ik vroeg over de re-integratie projecten, zeiden ze dat ze daar nog niks over gehoord hadden.

n juli 2014 kreeg ik ineens een brief van de gemeente dat ik de bankafschriften van de afgelopen 2 jaar moest inleveren en op een afspraak moest komen voor controle. Mijn dochters waren toen 11 en 13 jaar. Tijdens dat gesprek werd mij duidelijk dat het helemaal niet ging om een routinecontrole, maar dat er een 'anonieme' melding was gekomen over dat ik zou frauderen en zou samenwonen.
Dat bleek een wraakactie. Mijn uitkering was al gestopt tijdens dat verhoor, alleen daar kwam ik pas een paar weken later achter toen mijn uitkering niet gestort werd. Er volgden vele rechtszaken over de fraude, de aanklacht, het stoppen van mijn uitkering. Dit heeft niet geholpen. Ik kreeg geen uitkering meer, en was schuldig bevonden van fraude.

Ik heb in totaal 3 jaar geen uitkering gehad. In die 3 jaar moest ik het maar redden van de belastingtoeslagen. Ver onder het bijstandsniveau leefden we. Huurtoeslag, zorgtoeslag, kindgebonden budget en een beetje kinderalimentatie. We kregen niks van de voedselbank of andere hulpinstanties, want zonder inkomen besta je eigenlijk niet

meer. Alleen het hoognodige betaalde ik in die tijd zonder uitkering. Zo betaalde ik wel elke maand mijn huur, zodat ik niet uit mijn huis gezet kon worden.

In juni 2017 kreeg ik hulp van het dorpenteam. En zij heeft een gesprek aangevraagd bij de gemeente om weer een opening te krijgen bij de gemeente. Gelukkig is de medewerker van het dorpenteam mee geweest met al die gesprekken met de gemeente. Zij heeft ervoor gezorgd dat ik weer een uitkering kreeg. Ik moest meewerken aan een belastbaarheidsonderzoek. Hieruit kwam dat ik zeer beperkt ben in het zoeken naar een betaalde baan en dat de kans op een betaalde baan nihil is.

Ik ben nog zieker geworden dan ik al was. Naast reuma heb ik ook PTSS en kan geen stress meer aan. Ik kan geen werk meer krijgen. Ik heb geen vertrouwen meer in de medemens. Iedereen kan een valse melding doen. Ik heb geen vertrouwen meer in de maatschappij, de maatschappij is verhard, niet menselijk meer. Ik heb geen vertrouwen meer in de overheid, de overheid heeft een zorgplicht en had mij moeten beschermen. Ik ben mijn leven kwijt.

Hoe kon dit gebeuren, vraag ik me steeds weer af. Mag iemand zo behandeld worden? Dit soort hoge straffen zijn niet menselijk meer, dit soort straffen zijn levenslang.

DEEL 2

ONDERZOEKEN EN DESKUNDIGEN OVER PRAKTIJK VAN DE GROEPEN

SCP OVER MISLUKKEN VAN PARTICIPATIEWET VOOR MENSEN MET EEN ARBEIDSBEPERKING

In de evaluatie van de Participatiewet concludeert het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) dat binnen de Participatiewet de doelstellingen voor mensen met een arbeidsbeperking niet zijn gehaald.

Voor jonggehandicapten is de kans op een baan iets toegenomen, maar hun inkomen is lager en de banen zijn meer tijdelijk van aard dan vroeger. Mensen met een WSW-indicatie hebben nauwelijks kans op werk en de resultaten van het beschut werk lopen nog steeds zwaar achter bij de doelstellingen. De jonggehandicapte nuggers vallen bij gemeenten veelal buiten beeld.

Door de financieringssystematiek richten gemeenten zich vooral op de mensen met de meeste kans op uitstroom uit de bijstand. Mensen met een beperking en zeker de complexe beperkingen kosten veel tijd en geld, zoals begeleiding en loonkostensubsidie. De financiën-gestuurde aanpak is zorgelijk in zijn gevolgen voor mensen met een beperking, nuggers, beschut werk geïndiceerden.

De instrumenten van de Participatiewet zijn nauwelijks bekend bij werkgevers en helpen de werkgevers die nog geen mensen met een arbeidsbeperking in dienst hebben niet over de drempel.

Het SCP concludeert dat de wet complex is. Er zijn nog steeds verschillende regelingen voor verschillende groepen, met verschillende doelen en instrumenten. Bovendien hebben de gemeenten grote beleidsvrijheid. Hierdoor ontstaan er grote verschillen in de uitvoering. Dit is in strijd met het idee dat er een duidelijke regeling bestaat die iedereen gelijke kansen en mogelijkheden biedt.

Het SCP stelt vast dat de Participatiewet bedoeld is voor mensen met (enige) arbeidsvermogen. Voor mensen zoals Lianne en Francine is de Participatiewet eigenlijk niet eens bedoeld.

INTERVIEW MET ZORGVERLENER 'PIET'

Mijn naam is 'Piet' en ik ben 20 jaar werkzaam als fysiotherapeut. Ik heb een eigen praktijk die ik de afgelopen 10 jaar heb uitgebreid met meerdere disciplines. Wij richten onze zorg voornamelijk op patiënten met chronische pijnklachten. Het is een gevoelig onderwerp dat patiënten liever niet met mij bespreken, maar ik zie en merk dat mijn patiënten met een minimum inkomen het nu financieel en lichamelijk veel moeilijker hebben dan enkele jaren geleden.

Dat heeft onder andere te maken met de lijst van Borst. Fysiobehandelingen voor aandoeningen op deze lijst worden daarmee vergoed uit het basispakket. Deze lijst heb ik de afgelopen 15 tot 20 jaar steeds korter zien worden en de premies zien stijgen. Hierdoor zijn chronische patiënten gewezen op een dure aanvullende verzekering, die met een minimum inkomen niet altijd te betalen is. Helaas hebben veel patiënten die in de bijstand zitten en die ik behandel in mijn praktijk, niet altijd de mogelijkheid zich aanvullend te verzekeren.

Het baart mij enorme zorgen dat zij niet altijd de financiële middelen hebben om hun behandeling te kunnen betalen. Als hun behandeling niet vergoed wordt en zij dit niet kunnen betalen, dan komen zij gewoon niet meer terug. Terwijl zij die zorg juist zo goed kunnen gebruiken. Ik heb gemerkt dat dit minder vaak gebeurt bij mensen met een andere uitkeringsvorm of met meer inkomen.

Wat ik zie, is dat de kloof tussen arm en rijk steeds groter wordt en het aantal chronische patiënten, zowel in het algemeen als in mijn praktijk, stijgt. De grote kwetsbare groep mensen die vaak minder geld te besteden heeft, heeft op den duur ook meer kans op chronische ziekten.

Door sommige gemeenten worden wel initiatieven gestart om hen te helpen. Zo kunnen praktijken zich melden bij de gemeente om mee te doen om de minima te ondersteunen. Kinderen met overgewicht kunnen hier daarom wekelijks onder begeleiding sporten en werken aan een gezonde leefstijl, wanneer hun ouders dit zelf niet kunnen bekostigen.

Toch laten gemeenten veel steken vallen. Het aanbod is niet voor iedereen gelijk en er wordt te weinig gedaan voor de chronisch zieken binnen de Bijstandswet. Het minimabeleid in mijn gemeente wordt steeds meer uitgekleed waarbij de gemeentelijke zorgpolis en de dekking eigen risico is komen te vervallen, ook voor de chronische patiënten. Het gevolg hiervan is dat de zorg voor deze chronische patiënten niet langer betaalbaar is en daarom vaak vermeden wordt. Dit gebeurt helaas niet alleen binnen de fysiotherapie, maar ook bij huisartsen en tandartsen.

PARTICIPATIEWET, ZORGVERZEKERINGSWET EN BIJZONDERE BIJSTAND

Om de zorgkosten voor mensen met een laag inkomen (-130% van de geldende bijstandsnorm) een beetje dragelijk te houden, kon bij veel gemeenten een collectieve Ziekteverzekering worden afgesloten. Je krijgt dan een polis die bijvoorbeeld Gemeente Extra wordt genoemd. Je bent dan afhankelijk van de zorgverzekeraar waar je gemeente een contract mee afsluit. Meer speling heb je niet.

Komt die zorgverzekeraar je niet goed uit, bijvoorbeeld omdat deze niet vergoed waar jij baat bij hebt, dan kun je je niet collectief verzekeren via je gemeente. Bovendien hebben steeds minder gemeenten een dergelijke verzekering en vanaf 2023 is het helemaal van de baan door nieuwe wetgeving.

Voorheen kon je voor ziektekosten bijzondere bijstand aanvragen, maar dit is bij de meeste gemeenten niet meer mogelijk. Gemeenten gaan ervan uit dat iedereen zich voldoende aanvullend verzekert voor ziektekosten.

Maar, hoe moet je dat doen als je van een minimum inkomen rond moet komen? Als je chronisch ziek bent? Of een beperking hebt? Dan weet je al op 1 januari dat je dat jaar je eigen risico weer kwijt bent. Dat betekent dus een extra straf op ziek zijn. Als je dan ook nog, met die beperking in de Participatiewet of bijstand zit, dan weet je dat je ook dat jaar weer alle eindjes niet aan elkaar gaat kunnen knopen.

John Kruiver

BESTAANSZEKERHEID IS BELANGRIJK

Rick Brink over zijn werk als minister van Gehandicaptenzaken op het gebied van Werk en Inkomen en over SWOM ervaringen

Rick Brink, minister van Gehandicaptenzaken van juni 2019 tot december 2020, heeft de zaak van mensen met een beperking flink op de agenda gezet. Een van de thema's van zijn ministerschap was Arbeid, en hij heeft de harmonisatie van de Wajongwet op de voet gevolgd.

Rick: 'Mensen ervaarden ineens een enorme onzekerheid: je leven zou zomaar ingrijpend kunnen veranderen door nieuwe wetgeving en degenen die beslissen hebben geen idee wat de gevolgen kunnen zijn. Ik was geschokt toen ik zag dat de verhalen van ervaringsdeskundigen over de gevolgen nieuw waren voor de plannenmakers. Ze snappen niet dat ze bepalen hoe iemand zijn leven kan inrichten, of hij of zij kan samenwonen, een gezin kan stichten en dat ze een streep door de rekening kunnen halen als iemand met veel inspanning zijn leven op orde heeft.'

Voor mensen met een levenslange beperking is de afhankelijkheid van de overheid groot. Voor hen is bestaanszekerheid van groot belang. Geen tijdelijke regelingen, maar iets waar je op kunt bouwen.

Rick heeft geconstateerd dat er een zeer beperkte beeldvorming bestaat. Iedereen vindt: mensen met een beperking hebben hulp nodig. Maar het idee dat het mensen zijn met gewone ambities, behoefte aan werk, gezelligheid, een gezin, zelfstandigheid, een huis, noem maar op, dat idee is nog ver te zoeken. Rick: 'Hoe vaak ik niet de reactie ben tegengekomen: "Goh, kan dat ook?", als ik een pilsje wilde drinken, een presentatie wilde houden of ideeën aandroeg.'

Die koffer met deskundigen met een beperking, waar media uit kunnen putten als ze toelichting nodig hebben bij een actueel probleem, heeft ook die achtergrond. Het moet normaler worden dat iedereen ziet dat mensen met een beperking van alle markten thuis kunnen zijn. En het werkt al: ik hoor van de 70 mensen die we hebben gevonden dat ze worden gebeld om commentaar op hun vakgebied door kranten en anderen. We hebben helaas nog geen viroloog in de koffer, dat zou in deze tijd heel mooi zijn geweest.

Sinds 2015 komen mensen met een arbeidsbeperking (bijna) niet meer in de Wajong, maar in de bijstand. Rick heeft vooral met ouders gesproken, die vertelden over de gevolgen en hun zorgen over de toekomst van hun kinderen. Rick: 'De bijstand is een tijdelijk vangnet waar mensen weer uit moeten komen, maar mensen met een beperking hebben een langdurige regeling voor werk en inkomen nodig, zodat ze hun leven kunnen inrichten.' De partner- en vermogenstoets vindt Rick een gruwel, want dan zullen ze altijd afhankelijk blijven van ouders, partners of mantelzorgers. 'Dat is toch verschrikkelijk, die afhankelijkheid?', zegt Rick.

Een goede regeling moet ook rekening houden met de urenbeperkingen waar heel veel mensen mee te maken hebben. Rick: 'Je bent al zoveel tijd en energie kwijt met het organiseren van je persoonlijke verzorging, de dagelijkse en medische zorg, het reizen, dat is soms al een halve baan. Arbeidbeperkten met een (deeltijd)baan draaien veel meer dan 40 uur. Het beste is als mensen, die passend werk kunnen vinden, een financiële aanvulling krijgen die hen in staat stelt een volwaardig leven te leiden. Ook bij hooggeschoolde mensen zou het normaal moeten zijn dat ze bij de maximaal haalbare deeltijdbaan een aanvulling krijgen die een vergelijkbaar inkomen mogelijk maakt als hun valide collega's. De toekomstige bezuinigingen, die het afschaffen van dat principe in de Harmonisatiewet opleveren, zijn peanuts vergeleken bij de totale begroting, maar het belemmert de kans van mensen om die volwaardige positie te realiseren. Ik vind dat een schande.'

Rick komt uit een ondernemersgezin, en verwacht van zichzelf en van iedereen dat hij/zij zijn best doet om een bijdrage te leveren. Maar mensen met een beperking hebben al zoveel te overwinnen, dat zij ondersteuning verdienen bij het vinden van passend werk en een gegarandeerd en passend inkomen.

KEURINGSPRAKTIJK VAN UWV OVER GRENS 35%

De WIA, en meer bepaald de WGA, was gericht op re-integratie richting (aangepast) werk. In de praktijk is er nauwelijks uitstroom naar werk vanuit de WIA. De SER geeft daarbij aan dat ook de 35-80% groep en de minder dan 35% groep kwetsbaar blijven qua re-integratie en inkomens-positie.

Vooral die laatste groep is zeer divers. Het kan gaan om mensen met minimale gezondheidsproblemen en goede kansen op de arbeidsmarkt, maar het kan ook gaan mensen met weinig kansen op de arbeidsmarkt. Dat zie je wel eens bij hoger opgeleide met cognitieve problemen of lager opgeleide met bijvoorbeeld een rugprobleem. Het lijkt mij belangrijk om met de doelstelling van WIA in gedachte (participatie waar mogelijk en uitkering waar nodig), te kijken hoe we voor deze laatste groepen daadwerkelijk tot betere re-integratie en bescherming kunnen komen.

Wim Van Pelt, voorzitter NOVAG

WAT BETEKENT EEN WAJONG VOOR OUDERS?

'Mijn zoon is een leuke, lieve en vrolijke jongen. Maar door zijn autisme en verstandelijke beperking is zijn leven vol tegenslagen en hindernissen. Dat geeft littekens en angsten. Daarom ben ik zo blij dat hij in de Wajong zit en een vast contract heeft bij het SW-bedrijf.', zegt Titia Beukema, moeder van zoon Folke van 38 jaar. Titia: 'Die kans en zekerheid gun ik alle ouders en kinderen met een arbeidsbeperking. Daarom ben ik al jaren actief in de Wajonggroep, want sinds 2015 komen deze mensen in de bijstand, schande!'

Ze wil dolgraag uitleggen waarom het nodig is dat mensen met een arbeidsbeperking de rust en zekerheid nodig hebben van een fatsoenlijke regeling voor werk en inkomen. Bijvoorbeeld: haar zoon heeft gelukkig al jaren een vriendin, die ook in de Wajong zit. Omdat ze geen partnertoets hebben, konden ze gaan samenwonen zonder direct in de armoede te vervallen. Titia: 'Als ouder zou ik waarschijnlijk hun geluk in de weg hebben moeten staan, omdat ik zeker weet dat hij in de schulden terecht zou komen als hun inkomen was gekort tot die € 1500 gezamenlijk. Hij kan zelf de gevolgen niet overzien. Nou, die positie gun ik geen enkele ouder'. De huidige Wajong is niet ideaal, maar het ontbreken van een partnertoets is super belangrijk.

Ook belangrijk is de aanvullende uitkering. Daardoor heeft hij een sober bestaan, maar geen armoede. Haar zoon werkt 24 uur en dat is zijn maximale draagkracht. Ooit werkte hij iets meer, maar dat ging gewoon niet, daar werd hij ziek van. Titia: 'Hij heeft tijd nodig om zijn huishouden te doen, alle gebeurtenissen van de dag te verwerken, tot rust te komen, met de begeleiding van zijn instelling de chaos in zijn hoofd te ordenen, te voetballen en naar Arsenal te kijken. Sporten is ook een manier om onder de mensen te zijn, want dat gaat bij hem niet vanzelf.'

Ook werk is een mogelijkheid om onder de mensen te zijn en met zijn collega's mee te doen. Een vaste baan geeft het leven van Folke structuur, zekerheid en een gevoel van eigenwaarde en zingeving. Hij werkt op een begraafplaats en vindt het fijn om bij een begrafenis de omgeving mooi en netjes te maken. Hij heeft ook vele jaren in supermarkten gewerkt. Daar stond bij hem de klant centraal. Hij vond het heerlijk om mensen de weg te wijzen en een praatje te maken.

Via het SW-bedrijf heeft hij ook een paar jaar in groepsdetachering bij een supermarkt gewerkt. Dat was voor hem

ideaal: met lotgenoten in een gewoon bedrijf, met gewone klanten en met een werkleider van het SW-bedrijf die zijn pappenheimers goed kende. Bij andere supermarkten was hij altijd de enige die 'anders' was en waarbij de leidinggevende hem niet altijd begreep of waar hij gepest werd en ontslag altijd op de loer lag.

Titia: 'Voor mij als moeder is die vaste baan en die aanvullende uitkering heel belangrijk. Wij worden oud en ik zal er over een poos niet meer zijn. Ik mag nu hopen dat hij door die baan en de aanvullende uitkering niet zal vereenzamen en in armoede zal vervallen. En ik hoop dat hij door een kleine erfenis het minimale pensioen nog kan aanvullen. Als hij in de bijstand zat, zou hij dat direct moeten inleveren.'

Als Folke zijn baan zou verliezen, kan hij gelukkig terugvallen op de Wajonguitkering. Maar dat is geen vetpot, zeker niet sinds de korting. 'Dan hebben we dus wel een probleem', zegt Titia.

Ze gaat verder: 'De meeste mensen realiseren zich niet hoe de wereld eruitziet voor mensen met een beperking van autisme en verstandelijke beperking. Hij is veel gepest, de wereld is onbegrijpelijk en vaak bedreigend, hij is te goed voor wonen in een instelling, maar de digitale wereld is voor hem een beangstigend doolhof waar hij alleen de weg niet kan vinden. Dat hij werk en inkomen heeft, is een zegen. Zijn jongere lotgenoten verdienen dat net zo goed als hij. En die verdwalen nu in de bijstand.'

DEEL 3

ALTERNATIEVE VOORSTELLEN

INLEIDING

In deel 1 van dit boekje beschreven we 3 groepen mensen met een arbeidsbeperking die nu in de Participatiewet/bijstand zitten. In dit hoofdstuk presenteren we de oplossingen vanuit de FNV.

WAT WIL DE FNV MET DE -35% ONDERGRENS IN DE WIA?

De FNV wil de huidige drempel voor toegang tot een wettelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA) verlagen. Deze drempel gaat van 35% naar 15% arbeidsongeschiktheid (verlies verdiencapaciteit).

De FNV heeft moeten constateren dat te veel zogenaamde 35-minners geen werk hebben. Meer dan de helft van de 35-minners is werkloos, terwijl werkgevers bij de invoering van de WIA beloofd hadden deze mensen in dienst te houden of te nemen, zodat zij geen arbeidsongeschiktheidsuitkering nodig zouden hebben.

Daarom wil de FNV de toegangsdrempel naar het niveau van de WAO, dus 15%. De 35-minners krijgen daarmee én een arbeidsongeschiktheidsuitkering én ook en passende begeleiding naar werk zolang de arbeidsongeschiktheid voortduurt. Op die manier komt Nederland daarmee ook tegemoet aan een uitspraak van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) in Geneve uit 2011, die zich in 2011 kritisch heeft uitgelaten over de 35% ondergrens in de WIA. De deskundigen van de ILO vinden die ondergrens van 35% te hoog.

VERHOGEN WGA-VERVOLGUITKERING EN TOESLAG ('loskoppeling WW en WGA in WIA')
De FNV vindt het principieel niet langer vol te houden dat niet of onvoldoende werken leidt tot verlies van een loongerelateerde arbeidsongeschiktheidsuitkering. De hoogte daarvan mag niet langer 'vervuild' worden door een vreemde eend in de bijt als arbeidsparticipatie. En mocht iemand vanuit de WIA met de huidige toeslag onder het bijstandsniveau zakken (dagloon was te laag), dan komt de extra aanvulling tot bijstandsniveau te allen tijde vanuit het UWV en niet langer vanuit de Participatiewet.

REGELING VOOR JONGGEHANDICAPTEN

Voor mensen die een arbeidsbeperking hebben vanaf hun geboorte of die in hun jeugd is ontstaan, is een regeling nodig die een zelfstandig bestaan rond werk en inkomen mogelijk maakt. Zij hebben zich niet kunnen verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid en hebben voortdurend extra drempels moeten slechten rond zorg en scholing.

Een stimulerende en duurzame regeling is voor hen daarom noodzakelijk en het tijdelijk vangnet van de bijstand is voor hen niet passend. Cruciaal zijn daarbij een aantal dingen:

- Als mensen gaan werken, vaak noodgedwongen in deeltijd, hebben zij een aanvullende uitkering nodig. Als ze werken naar vermogen, moet de aanvulling leiden tot een inkomen dat vergelijkbaar is met hun valide collega's.
- Ondersteuning en scholing richting werk hoort een recht te zijn.
- De uitkering moet zonder partner- en vermogenstoets worden verstrekt, zodat financiële zelfstandigheid mogelijk is, en de hoogte van 75% van het WML.
- De toegang tot een dergelijke regeling voor Werk en Inkomen kan worden bepaald door de criteria die voor de Wajong 2010 golden. De huidige regeling van 2015 kan daarin worden opgenomen.

- Werk moet lonen op een wijze die recht doet aan het niveau van de betrokkene, hiervoor hebben de samenwerkende organisaties een alternatieve formule ontwikkeld.

Verdere uitwerking is te lezen in de notitie De Ideale Wajong op **fnv.nl/idealewajong**.

MENSEN DIE ZIEK ZIJN GEWORDEN TERWIJL ZIJ AL IN DE BIJSTAND ZATEN OF IN DE BIJSTAND ZIJN GEKOMEN NA DE ZIEKTEWET

In deel 1 van dit boekje heb je kunnen lezen waar mensen met een beperking/chronische ziekte tegenaan lopen als ze gevangen zitten in de bijstand. Kerngedachte van de Participatiewet is dat iedereen geacht wordt zo snel mogelijk te gaan werken of in ieder geval te gaan participeren en dat een bijstandsuitkering je tijdelijk van inkomen voorziet. Mensen met een arbeidsbeperking zouden in veel gevallen niets liever willen dan meedoen en werken, maar een groot aantal kan dit gewoon niet. Zij zijn nu aangewezen op de bijstand met alle regelgeving van dien. Daarover hebben de mensen in deel 1 van dit boekje uitgebreid verslag gedaan. Hoe het voelt om als mogelijke fraudeur weggezet te worden, hoe het voelt om je hele hebben en houden steeds weer te moeten komen laten zien. Niet kunnen samenwonen, geen erfenis mogen ontvangen, geen extra boodschappen van een goede kennis, terwijl je zorgkosten altijd torenhoog zijn.

Voor de mensen met een arbeidsbeperking/ziekte in de Participatiewet moet er het recht zijn op een bezoek aan een ARBO/bedrijfsarts bij ziekte of beperking en eventueel een keuring indien gewenst, zoals dit nu ook geldt voor werknemers. Bij vaststelling van ziekte/arbeidsongeschiktheid moet er een vrijstelling van de sollicitatieplicht komen. Er moet een recht komen op extra begeleiding/jobcoaching naar werk indien gewenst (bijvoorbeeld naar het sociaal ontwikkelbedrijf). Ook komt er een extra vergoeding van hoge zorgkosten als die er zijn. Geen straf op ziekzijn meer!

Overigens willen wij benadrukken dat de Participatiewet niet alleen voor mensen met een beperking/ziekte ongewenste kenmerken heeft. De FNV wil de hele Participatiewet op de schop, dat hebben we al eerder gesteld. Al deze onmenselijke restricties, regels en sancties zoals hierboven genoemd, moeten weg voor iedereen in de bijstand. Voor iedereen in de bijstand willen we een fatsoenlijk, leefbaar inkomen gebaseerd op een wettelijk minimumloon van € 14 met de huidige koppeling aan de uitkeringen zoals de bijstand. Een uitkering mag niet leiden tot een leven in armoede zoals nu het geval is.

COLOFON
Uitgave FNV Uitkeringsgerechtigden
Vormgeving Studio FNV
Illustratie Maarten Wolterink (cover)
Druk Repro FNV
Order 210485 | M21050847

juni 2021, © FNV

fnv.nl

210485 | M21050847 | juni 2021